

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 24.5.2006
COM(2006) 253 galīgā redakcija

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI UN EIROPAS PARLAMENTAM

Koncepcija par Eiropas Kopienas atbalstu drošības sektora reformai

{SEC(2006) 658}

SATURS

1.	Ievads	3
2.	Motīvi un vispārējais mērķis	4
3.	Drošības sistēma un tās reforma	4
3.1.	Nepieciešamība veikt drošības sistēmas reformu	4
3.2.	Drošības sistēma un tās reforma	5
4.	Eiropas Kopienas atbalsts DSR.....	6
4.1.	Iesaistes jomas.....	6
4.2.	Pamatprincipi EK atbalstam DSR.....	7
4.3.	EK atbalsta DSR īpašā loma un spēks	8
5.	ES turpmākais atbalsts DSR.....	9
5.1.	EK plāni, kā stiprināt kopējo ES atbalstu DSR.....	9
5.2.	Ieteikums stiprināt EK ieguldījumu kopējā ES atbalstā DSR.....	10

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI UN EIROPAS PARLAMENTAM

Koncepcija par Eiropas Kopienas atbalstu drošības sektora reformai

1. IEVADS

Eiropas Kopienas ārējās darbības skaidri liecina, ka tā ir pasaules procesu dalībiece un partnere, veicinot kopīgās vērtības, proti, cilvēktiesību ievērošanu, pamatbrīvības, mieru, demokrātiju, labu pārvaldību, dzimumu līdztiesību, tiesiskumu, solidaritāti un taisnīgumu, tai skaitā drošības sektora reformas jomā.¹ Vardarbīgu konfliktu novēršana un atrisināšana, terorisma apkarošana un rīcība, lai novērstu valstu nestabilitāti, ir daļa no ES īstenotajiem pasākumiem, lai mazinātu nedrošību un izskaustu nabadzību, tādējādi veicinot Tūkstošgades attīstības mērķu sasniegšanu, ilgtspējīgu attīstību un globālo drošību.

Patlaban starptautiskā sabiedrība un ES skaidrāk apzinās, ka drošības sektora reformai (DSR) vai, kā to vēl mēdz dēvēt, *drošības sistēmas reformai*, kas atspoguļo drošības sistēmas daudznozaru raksturu, ir svarīga loma konfliktu novēršanā, miera veidošanā un demokratizācijā, un tā veicina ilgtspējīgu attīstību. DSR attiecas gan uz to struktūru reformu, kas garantē pilsoņu drošību, gan uz to valsts iestāžu reformu, kas atbildīgas par šo struktūru pārvaldību un pārraudzību. Tādējādi drošības sistēmas reformas mērķis ir plašāks nekā atsevišķu dienestu (tai skaitā bruņoto spēku, policijas, tiesību sistēmas iestāžu utt.) efektivitāte, un reformas ietvaros galvenā uzmanība tiek pievērsta tam, kā drošības sistēma darbojas kopumā kā daļa no sabiedriskā sektora pārvaldības reformu politikas un stratēģijas. Citiem vārdiem, DSR jāuzlūko kā vienots process, kas stiprina visu pilsoņu drošību, kā arī pievēršas pārvaldības trūkumiem. Tas tādēļ, lai nodrošinātu, ka drošības sektors netiek izslēgts no kopējā sabiedriskā sektora vai aplūkots ārpus tā, bet gan tiek uzlūkots kā valsts resursu piešķirumu un valsts institucionālās sistēmas sastāvdaļa. Kaut arī DSR atsevišķiem aspektiem var būt īstermiņa raksturs, kopējiem DSR procesiem jābūt ilgtermiņa raksturam un to pamatā lielā mērā jābūt valstu atbildībai.

DSR nav jauna Eiropas Savienības darbības joma. Daudzus gadus tā bijusi ES integrācijas, paplašināšanās un ārējās palīdzības neatņemama sastāvdaļa. Ar Kopienas instrumentiem ES ir atbalstījusi reformu procesus partnervalstīs un reģionos dažādās pasaules daļās un plašā politikas jomu spektrā. Tas ietver politikas un instrumentus, kas attiecas uz attīstības sadarbību, paplašināšanos, stabilizācijas un asociācijas procesu, Eiropas kaimiņattiecību politiku, konfliktu novēršanu un vadību krīzes situācijās, demokrātiju un cilvēktiesībām un Brīvības, drošības un tiesiskuma telpas ārējo dimensiju.

¹ Kā atspoguļots galvenajos politikas dokumentos, piemēram, Eiropas Savienības paziņojumā par attīstības politiku „Eiropas konsenss attīstības jomā”, ko Padome pieņēma 2005. gada 22. novembrī, publicēts OV C 46, 24.2.2006, un Eiropas Drošības stratēģijā (EDS), ko Eiropadome pieņēma 2003. gada decembrī.

Pēdējo gadu laikā ES ir attīstījusi papildu spējas DSR atbalstam Kopējās ārpolitikas un drošības politikas (KĀDP) ietvaros, kā atspoguļots Eiropas Drošības stratēģijā.² Šādā veidā Eiropas drošības un aizsardzības politikas (EDAP) pamatuzdevumi un Kopienas darbība DSR jomā var viens otru papildināt, jo īpaši attiecībā uz valstīm krīzes un pēckrīzes situācijā. Turklāt dažas ES dalībvalstis ļoti aktīvi atbalsta drošības sektora reformu procesus uz divpusēja pamata. Tādēļ dalībvalstis un Komisija ir paudušas nepieciešamību pēc saskanīgākas un vienotākas ES koncepcijas drošības sektora reformai visos trīs pilāros, lai veicinātu efektīvāku ES ārējo darbību šajā jomā. Šī koncepcija ir Eiropas Komisijas ieguldījums skaidrākas un integrētākas ES politikas izveidē attiecībā uz iesaisti drošības sistēmas reformā.

2. MOTĪVI UN VISPĀRĒJAIS MĒRĶIS

Dokumentā noteikti principi un normas Eiropas Kopienas iesaistei DSR, pamatojoties uz pašreizējo atbalstu dažādās valstīs un reģionos, attiecīgajām politikām, kas ir pamatā EK atbalstam DSR, kā arī tajā norādīti iemesli, kādēļ DSR ir svarīga Kopienas atbalsta daļa. Tādējādi politikas satvars palīdzēs nodrošināt saskaņotākas un stratēģiskākas pieejas Kopienas pasākumiem, uz kuriem attiecas dažādi politikas instrumenti, atzīstot, ka DSR jāuzlūko kā daudzpusīgs process, kas attiecas uz dažādiem EK ārējās palīdzības aspektiem. Turklāt koncepcijas nolūks ir noteikt Kopienas lomu plašākā ES ārējo darbību kontekstā DSR jomā, lai nodrošinātu papildināmību starp EK darbībām un tām darbībām, ko ES veic KĀDP/EDAP ietvaros, kā arī dalībvalstis divpusēji. Paredzēts, ka šī koncepcija un ES Koncepcija par EDAP atbalstu Drošības sektora reformai (DSR), par kuru vienojās Apvienotās Karalistes prezidentūras laikā³, viena otru papildinās un tiks apvienotas kopējas ES DSR koncepcijas ietvaros.

3. DROŠĪBAS SISTĒMA UN TĀS REFORMA

3.1. Nepieciešamība veikt drošības sistēmas reformu

Eiropas Kopienā drošība neaprobežojas ar valsts teritoriālo drošību un konkrēta režīma drošību, bet gan ietver valsts un tās iedzīvotāju ārējo un iekšējo drošību. Tādējādi tā pirmām kārtām vērsta uz cilvēku drošību (brīvību no trūkuma, brīvību no bailēm un brīvību rīkoties pēc sava prāta),⁴ pilsoņu drošībai atvēlot centrālo vietu un tādējādi papildinot valsts drošību. Pilsoņiem jābūt drošiem, ka valsts spēj uzturēt mieru un garantēt valsts stratēģiskās drošības intereses, kā arī nodrošināt, ka tiek aizsargāta viņu dzīvība, īpašums, politiskās, ekonomiskās un sociālās tiesības. Valstij jāspēj aizsargāt pilsoņus pret nedrošības draudiem, tai skaitā pret vardarbīgiem konfliktiem un terorismu, vienlaikus nepieļaujot, ka šie draudi negatīvi ietekmētu tiesības un institūcijas. Šajā koncepcijā galvenā uzmanība pievērsta tiem aspektiem, kuru mērķis ir veicināt mieru, dzīvības un veselības aizsardzību un nodrošināt tiesiskuma ievērošanu un pārraudzību ar tiesiskās sistēmas un attiecīgo izpildstrukturū demokrātisko institūciju palīdzību.

² Turpat.

³ Padomes secinājumi, Vispārējo lietu un ārējo attiecību padome, 2005. gada 21.-22. novembris.

⁴ *Cilvēku drošība tagad*, Komisijas galīgais ziņojums par cilvēku drošību (2003. gads) un Komisijas paziņojums par pārvaldību un attīstību, COM (2003) 615 galīgais.

Pārmērīgi lieli regulārie spēki, kas nesaņem adekvātu atalgojumu, neformāli bruņoti grupējumi un apsardzes firmas, kas darbojas ārpus tiesību sistēmas, tiesiskās neatkarības trūkums, kā arī neskaidrais statuss un nepietiekamie resursi, spēju, juridiskās kompetences un reizēm parlamentu politiskās gribas trūkums garantēt drošības dienestu atbildību, cilvēktiesību pārkāpumi, ko pieļauj policija un aizsardzības spēki, valsts nesodāmības tradīcija un nespēja aizsargāt iedzīvotājus pret teroristu uzbrukumiem – ar šādiem izaicinājumiem jāsakaras ES partnervalstīm, un tie traucē sekmīgi īstenot kopīgos centienus panākt ilgtspējīgu attīstību. Pilsoņu tiesības visvairāk pakļautas valsts iestāžu patvaļai valstīs, kurās pilsoniskā sabiedrība nespēj darboties efektīvi un tā rezultātā demokrātija ir vāja vai nemaz nepastāv. Šīs problēmas ietekmē arī stabilitāti reģionos un starptautiskajā sabiedrībā kopumā. Bruņotie spēki ir tikai viens no instrumentiem, ar ko garantēt iedzīvotāju drošību. Policija un žandarmērija, tiesas un cietumu sistēma garantē drošību, uzturot tiesiskumu un kārtību valstī. Aizsargājot pret varas ļaunprātīgu izmantošanu un nodrošinot, ka politikas tiek īstenotas saskaņā ar piešķirtajām pilnvarām, drošības garantēšanā ieguldījumu dod arī demokrātiskās pārraudzības struktūras (parlamenti, ombudī, u. c.), kā arī tiesu sistēma. Pārraudzību var veikt arī pilsoniskās sabiedrības institūcijas (civīlās pārraudzības padomes, sabiedrības sūdzību komisijas), kā arī neformāli, izmantojot NVO lobiju, pētošos medijus u. c.

3.2. Drošības sistēma un tās reforma

Pamatojoties uz ESAO-APK definīciju⁵, **drošības sistēmu** var definēt kā visas valsts iestādes un citas struktūras, kam ir loma valsts *un* tās iedzīvotāju drošības garantēšanā.

Galvenie drošības sistēmas dalībnieki, ieskaitot tiesību aizsardzības iestādes: bruņotie spēki, policija, žandarmērijas, paramilitārie spēki, prezidenta apsardze, izlūkošanas dienesti, krasta apsardzes, robežsardze, muitas iestādes, rezerves un vietējās drošības vienības.

Drošības pārvaldības un pārraudzības struktūras: Parlaments / likumdevējs, valdība / izpildvara, ieskaitot aizsardzības, iekšlietu un ārlietu ministrijas, valsts drošības konsultatīvās struktūras, parastās un tradicionālās iestādes, finanšu pārvaldības struktūras un pilsoniskā sabiedrība, ieskaitot masu saziņas līdzekļus, akadēmiskās aprindas un NVO.

Tiesību sistēmas iestādes: tieslietu ministrijas, cietumi, kriminālizmeklēšanas un prokuratūras dienesti, tiesas un tribunāli, tiesu izpildītāju dienesti, citas parastās un tradicionālās tiesību sistēmas, cilvēktiesību komisijas un ombudī utt.

Drošības spēki, kas nav noteikti ar likumu: atbrīvošanas armijas, partizānu spēki, privātās miesassargu vienības, privātās apsardzes firmas utt.

Drošības sistēmas reforma nozīmē drošības sistēmas pārveidošanu, kas aptver visus drošības sistēmas dalībniekus, to lomas, pienākumus un darbības, kopīgi darbojoties, lai vadītu sistēmas darbību saskaņā ar demokrātijas normām un pareiziem labas

⁵ *Drošības sistēmas reforma un pārvaldība, politika un prakse*, APK pamatnostādnes un atsauces (Parīze, ESAO 2004. gads).

pārvaldības principiem, tādējādi veicinot drošības sistēmas sekmīgu darbību. EK mērķis ir sniegt vērā ņemamu ieguldījumu labas pārvaldības, demokrātijas, tiesiskuma, cilvēktiesību aizsardzības un sabiedrisko resursu efektīvas izmantošanas stiprināšanā. Šajā sakarā DSR būtiski aspekti ir pilsoniskās sabiedrības kontrole un parlamentāra pārraudzība.

4. EIROPAS KOPIENAS ATBALSTS DSR

4.1. Iesaistes jomas

Eiropas Kopiena (EK) ir iesaistīta ar DSR saistīta atbalsta sniegšanā vairāk nekā 70 valstīs gan ģeogrāfisko, gan tematisko programmu ietvaros.⁶ Tas ietver DSR atbalstu Austrumeiropai, Ziemeļ- un Dienvidkaukāzam un Centrālāzijai, Rietumbalkāniem, Āfrikai, Karību un Klusā okeāna reģionam, Vidusjūras reģiona dienvidu valstīm un Vidējiem Austrumiem, Latīņamerikai un Āzijai.

EK ir atbalstījusi DSR gan valstīs un reģionos, kur vide ir samērā stabila, gan valstīs, kurās norisinās pārejas un ilgtermiņa demokratizācijas procesi, gan arī valstīs, kurās norisinās tūlītēji pēckonflikta un ilgāka termiņa pēckonflikta miera veidošanas un atjaunošanas procesi.⁷ Tas ietver atbalstu tiesību aizsardzības iestāžu reformai, tiesību institūcijām un valsts iestādēm, kas nodarbojas ar drošības sistēmas vadību un pārraudzību. Tāpat daudzu darbību mērķis ir veicināt pilsoniskās sabiedrības kontroli un sabiedriskā sektora demokrātisku pārvaldību, kā arī cilvēktiesību ievērošanu, kas ietver arī drošības sektoru un tādējādi netieši veicina drošības sektora reformu. Ar to ir saistīts EK atbalsts reģionālo un apakšreģionālo organizāciju potenciāla attīstīšanai attiecībā uz darbībām, kas saistītas ar drošības sektoru, un uz reformām miera un drošības jomā, kam var būt pozitīva ietekme arī uz DSR pasākumiem valsts līmenī.

Uz atbalstu šajā jomā attiecas vairākas politikas un stratēģijas. Kaut arī DSR atbalsta pamatprincipiem jābūt vienādiem visiem Kopienas DSR atbalsta veidiem, pieeja un īstenošanas kārtība var būt atšķirīga atkarībā no politikas pamata un valsts konteksta.⁸ ESAO APK ietvaros ES dalībvalstis un EK ir devušas ieguldījumu DSR atbalsta pamatnostādņ *Drošības sistēmas reforma un pārvaldība*⁹ izstrādē, kas ir svarīgs pamats EK iesaistei šajā jomā attiecībā uz normām, principiem un darbības vadlīnijām.

Tiesību uz valsts palīdzību attīstības jomā (*ODA*) paplašināšana, ietverot drošības jomu, par ko vienojās ESAO APK augsta līmeņa sanāsmē 2005. gada martā, nozīmē, ka no attīstības sadarbības līdzekļiem var finansēt plašāku DSR pasākumu loku nekā iepriekš. Šī paplašināšana aptver visus DSR civilos aspektus, kā arī

⁶ Skat. 2. pielikumu – EK atbalsta DSR jomas – reģionālie un valstu piemēri.

⁷ Turpat.

⁸ Skat. 1. pielikumu – EK politikas pamati – un 3. pielikumu attiecībā uz plānošanas cikliem.

⁹ *Drošības sistēmas reforma un pārvaldība, politika un prakse*, APK pamatnostādnes un atsauces (2004. gads).

pasākumus saistībā ar demokrātisku un pilsonisku kontroli pār DSR militārajiem aspektiem, tostarp aizsardzības lietu finansiālu un administratīvu pārvaldību.¹⁰

EK atbalsts tiek īstenots ciešā sadarbībā ar valstu, reģionālajiem un starptautiskajiem procesa dalībniekiem, tai skaitā ANO un EDSO, lai nodrošinātu ilgtspējīgus pārmaiņu procesus, kuros līdzdarbojas valstis. Valstu ieinteresēto personu iesaistīšanai ir būtiska nozīme, lai nodrošinātu ilgtspējīgu reformu procesu. Tādēļ allaž jānodrošina valsts līdzatbildība par vispārējo reformu procesu, kā arī dažādu valsts un reģionālo ieinteresēto pušu iesaiste. Politiskais dialogs ar trešām valstīm ir svarīgs instruments, lai palīdzētu ES un partnervalstīm vienoties par kopīgiem mērķiem un darbības prioritātēm. Turklāt uz pareizu starptautisko iesaisti nestabilās valstīs attiecīgo ESAO/APK principu¹¹ īstenošana gan Kopienā, gan dalībvalstīs varētu tālāk līdzēt stiprināt veicinošu satvaru DSR atbalstam šādās valstu situācijās.

4.2. Pamatprincipi EK atbalstam DSR¹²

Drošības sistēmas reformas procesiem:

- jābūt tādiem reformu procesiem, par kuriem atbildīgas ir valstis / reģioni un kuru mērķis ir stiprināt labu pārvaldību, demokrātijas normas, tiesiskumu un cilvēktiesību ievērošanu saskaņā ar starptautiski pieņemtām normām¹³,
- jāpievēršas drošības sistēmas sekmīgas darbības prasībām, tai skaitā drošības koncepciju izstrādei, par kurām atbildīgas ir valstis, skaidri noteiktām politikām un drošības iestāžu labai pārvaldībai, kā arī jānodrošina, ka jebkādas profesionālo drošības spēku attīstības rezultātā tie būs pakļauti pilsoniskām iestādēm un spēs veikt tiem noteiktos darbības uzdevumus,
- šie procesi jāuztver kā sistēma, kuras ietvaros pievērsties dažādiem izaicinājumiem drošības jomā, ar kādiem saskaras valstis un to iedzīvotāji, un kas balstās uz daudznozaru pieeju, kurā tiek ņemti vērā dzimumu līdztiesības faktori un kas vērsta uz reformu vajadzībām dažādās galvenajās nozarēs. Šajā sakarā jāveic uzdevumu sadale starp dažādiem dienestiem un iestādēm un jāņem vērā pilsoniskās sabiedrības un citu nevalstisku pārvaldības struktūru, piemēram, dažās

¹⁰ Tehniskā sadarbība, ko paredz parlamentam, ministrijām, tiesību aizsardzības iestādēm un tiesu iestādēm, lai sniegtu palīdzību, pārskatītu un veiktu reformas drošības sistēmā un tādējādi uzlabotu demokrātisko pārvaldību un pilsonisko kontroli; tehniskā sadarbība, ko paredz valdībai, lai uzlabotu pilsonisko pārraudzību un demokrātisku kontroli pār budžeta plānošanu, pārvaldību, atbildību un drošības izdevumu, tostarp militāro budžetu, revīziju valsts izdevumu pārvaldības programmas ietvaros; palīdzība pilsoniskajai sabiedrībai, lai paplašinātu tās kompetenci un spējas pārbaudīt drošības sistēmu, lai nodrošinātu, ka tā tiek pārvaldīta saskaņā ar demokrātijas normām un atbildības, pārskatāmības un labas pārvaldības principiem. Tiešais atbalsts bruņotiem spēkiem un drošības spēkiem, kas nav noteikti ar likumu, nav iekļauts.

¹¹ ESAO/APK attīstības ministru un aģentūru vadītāju augsta līmeņa sanāksmē 2005. gada 3. martā tika panākta vienošanās, ka ESAO/APK Nestabilo valstu grupas izstrādātie principi par „pareizu starptautisko iesaisti nestabilās valstīs” attiecībā gan uz attīstības, gan drošības jomu ieinteresētajām pusēm līdz 2006. gada beigām jāizmēģina 9 nestabilajās valstīs un 2007. gadā jāapsver to pieņemšana augsta līmeņa sanāksmē.

¹² Tie pamatojas uz principiem, kas izklāstīti ESAO/APK pamatnostādņēs: *Drošības sistēmas reforma un pārvaldība, politika un prakse*, APK pamatnostādnes un atsaucis (Parīze, ESAO 2004. gads).

¹³ Skat. 4. pielikumu.

sabiedrībās darbojošos tradicionālo tiesību sistēmu, loma valstu DSR izstrādē un īstenošanā,

- jābalstās uz tiem pašiem atbildības un pārskatāmības principiem, kas attiecas uz visu sabiedrisko sektoru, jo īpaši uzlabotu pārvaldību, palielinot pilsoniskās sabiedrības un parlamentāro pārraudzību pār drošības procesiem,
- jābalstās uz politisko dialogu ar ikvienu partnervalsti, pievēršoties cilvēktiesību, attīstības un drošības problēmām, un jāīsteno sinerģijā ar citiem instrumentiem.

4.3. EK atbalsta DSR īpašā loma un spēks

EK mērķis ir dot pievienoto vērtību DSR atbalstam, pamatojoties uz šādiem faktoriem:

- Komisijas pārvalstiskais raksturs un tās pieredze demokrātijas, cilvēktiesību un valsts veidošanas veicināšanā, tai skaitā ļoti sarežģītās situācijās, dod tai iespēju īstenot pasākumus, kas nebūtu pa spēkam citiem procesa dalībniekiem, tai skaitā divpusējiem donoriem.
- EK darbības globālais mērogs Komisijai dod iespēju darboties gandrīz visos pasaules reģionos, ja tas tiek uzskatīts par nepieciešamu, un reaģēt uz visdažādākajām situācijām.
- Ilgtermiņa klātbūtne EK delegāciju veidā nozīmē, ka EK spēj sniegt ilgtermiņa atbalstu gan valsts dialogam par DSR, gan dažādiem DSR procesa aspektiem.
- Iniciatīvas saskaņotu politiku veidošanai attīstības jomā, jo īpaši tur, kur EK politikām ir nozīmīga ietekme uz attīstības valstīm. Saskaņota pieeja DSR, ņemot vērā ciešās savstarpējās saiknes starp drošību, attīstību un pārvaldību, tai skaitā demokrātiskos principus, tiesiskumu, cilvēktiesības un institūciju potenciāla attīstību, ir būtiska sekmīgai reformai un ierobežoto finanšu līdzekļu efektīvam izlietojumam ne tikai Kopienas un dalībvalstu līmenī, bet arī partnervalstu līmenī.
- Plašais instrumentu klāsts – EK atbalsts DSR ir daļa no tās regulārās ārējās palīdzības un ES politiskā dialoga. EK darbības koordinēšanas potenciāls, izmantojot politikas instrumentu un finanšu instrumentu klāstu, ir būtiska priekšrocība drošības sistēmas reformā.
- EK rīcībā ir visdažādākā pieredze DSR jomā, ko guvušas dalībvalstis. Lielākajā daļā jauno dalībvalstu valsts iekārtas maiņas un demokrātisko institūciju un tiesiskuma iedibināšanas kontekstā notikusi visaptveroša drošības sektora reforma.
- Drošības sistēmas reformā būtiska priekšrocība ir potenciāls koordinēt un veicināt EK darbību saskaņošanu pārejas situācijās, pēc krīzes veicinot atgūšanos un ilgtermiņa attīstību, pievēršoties konflikta pamatcēloņiem un nodrošinot koordināciju un papildināmību ar darbībām, ko īsteno ES KĀDP/EDAP ietvaros, dalībvalstis, citas reģionālās un daudzpusējās organizācijas un vietējā pilsoniskā sabiedrība. Tas var stiprināt reformu procesu pēckonflikta situācijās, un tam par

pamatu jāizmanto integrētas pārejas stratēģijas, ieskaitot skaidri noteiktas saiknes starp DSR atbalstu un atbalstu atbrūošanās, demobilizācijas un karotāju reintegrācijas jomā.

5. ES TURPMĀKAIS ATBALSTS DSR

5.1. EK plāni, kā stiprināt kopējo ES atbalstu DSR

Drošības sektora reforma ir ES neatņemama paplašināšanās sastāvdaļa attiecībā uz pirmspievienšanās valstīm, un tā ir būtiska attīstības sadarbībā un ārējā palīdzībā trešām valstīm. Jaunie ārējās palīdzības instrumenti, kas visi ir būtiski EK DSR atbalstam, ļaus Kopienai tālāk stiprināt savu atbalstu.¹⁴ Kopienai skaidrāk jākoncentrē uzmanība uz DSR pārvaldības aspektu, tai skaitā parlamentārās pārraudzības stiprināšanu, tiesu sistēmas neatkarību un masu saziņas līdzekļu brīvību, un tai jāieņem vienotāka pieeja DSR, īstenojot koordinētu atbalstu dažādiem DSR procesa sektoriem. Tas veicinās labāku EK atbalsta īstenošanu šajā jomā un padarīs saskaņotāku un visaptverošāku ES atbalstu kopumā. Lai to panāktu, DSR skaidrāk jāintegrē valstu un reģionu stratēģijas dokumentos un rīcības plānos, kā arī citās sadarbības formās ar partnervalstīm.

ES vidējā termiņa un ilgtermiņa iesaiste DSR jānodrošina, izmantojot Kopienas programmas un dalībvalstu divpusējo atbalstu, bet lielāka iesaiste īstermiņā un vidējā termiņā var iedarbināt un papildināt ilgtermiņa instrumentus. Stabilitātes instruments būtiski veicinās Kopienas spējas ātri reaģēt un īstermiņā īstenot elastīgāku darbību dažādās pasaules daļās. EDAP misijas bieži ir iesaistītas atbalsta sniegšanā DSR agrīnos posmos krīzes un pēckrīzes situācijās un ES atbalsta uzsākšanā jaunās jomās, jo īpaši tādās jomās kā bruņoto spēku un izlūkošanas reformā. Lai konsolidētu ES atbalstu DSR, ES jānodrošina lielāka sinerģija starp pašreizējo Kopienas un dalībvalstu divpusējo atbalstu no vienas puses un efektīvāku koordināciju starp misijām, ko veic EDAP ietvaros, un Kopienas un dalībvalstu darbību no otras puses.

ES kopumā ir svarīgi īstenot visaptverošu un pragmatisku pieeju reformu procesam, lai sniegtu savlaicīgu, labi koordinētu un būtisku atbalstu visā procesa gaitā kopumā un tā atsevišķos posmos. Kopīgas stratēģiskas analīzes un vajadzību novērtējumi¹⁵ attiecībā uz procesu kopumā un, ja vajadzīgs, visaptveroša plānošana nodrošinās saskaņotāku un koordinētāku darbību. Lai atbalsts būtu efektīvs, nepieciešama speciālo zināšanu apmaiņa un lielāka ekspertu bāze dalībvalstīs, kurus varētu iesaistīt dažādos DSR aspektos.

Pamatojoties uz politisko dialogu ar partnervalsti, ES jānodrošina, ka atbalsts atbilst valsts ieinteresēto pušu vajadzībām un vēlmēm un tiek sniegts kopējā reformu procesa politiskajā kontekstā. Arī pilsoniskās sabiedrības darbība, iepriekš

¹⁴ Piemēram, Eiropas Kaimiņattiecību un partnerības instruments piedāvā jaunas pieejas pārrobežu sadarbībai un spēju atbalstīt plašu DSR darbību loku. Pirmspievienšanās palīdzības instrumenta ietvaros saņēmējas valstis konkrēti saņems atbalstu centieniem īstenot reformas, jo īpaši attiecībā uz to tiesību sistēmām, policiju, prokuratūru, tiesu un brīvības atņemšanas iestāžu sistēmām, muitu un robežkontroli. Pārrobežu sadarbība veicinās arī kopīgu drošības draudu novēršanu un apkarošanu pierobežā.

¹⁵ EK, KĀDP/EDAP un DV

nesaskaņojot ar valdībām, var veicināt uzlabojumus drošības sektora pārraudzībā. Turklāt nepieciešams veikt analīzi par to, kāda ES darbība būtu vispiemērotākā konkrētajā kontekstā, papildinot esošās programmas un dodot pievienoto vērtību, kas izpaužas kā starptautisks atbalsts DSR. Svarīgs turpmākais solis būtu visaptverošas īstenošanas pamatnostādnes.

Turklāt ES darbība jāaskaņo ar citu ārējo procesa dalībnieku darbu. DSR īstenošana ESAO/APK ietvaros, kur aktīvi piedalās Komisija, dalībvalstis un citi donori (piemēram, Kanāda, ASV, Japāna, Norvēģija un Šveice) varētu uzlabot donoru koordināciju un radītu iespēju donoriem savstarpēji papildināt sniegto atbalstu.

Veicinot efektīvu daudzpusēju sadarbību, allaž jācenšas īstenot ciešu koordināciju un sadarbību ar ANO un citām starptautiskām organizācijām, tai skaitā reģionālām un apakšreģionālām organizācijām, piemēram, EDSO un Āfrikas Savienību, kā arī ar pilsonisko sabiedrību. Tas tādēļ, ka tās ir svarīgas ES partneres un ieinteresētās puses attiecībā uz DSR nostādņu un programmu izstrādi un īstenošanu. Tādēļ arī potenciāla attīstīšana reģionālā un apakšreģionālā līmenī turpmāk būs svarīgs DSR atbalsta aspekts.

5.2. Ieteikums stiprināt EK ieguldījumu kopējā ES atbalstā DSR

Politikas un plānošanas dialoga stiprināšana

- Efektīvāka un vienotāka politikas un plānošanas dialoga nodrošināšana ar ieinteresētajām pusēm partnervalstīs, politikas dialogā ieviešot starptautiskus standartus attiecībā uz DSR¹⁶ un EK politiskā dialoga atbalsta principus un vienojoties ar valdībām un nevalstiskiem dalībniekiem par mērķiem, prioritātēm un pēcpārbaudes mehānismiem, lai efektīvāk pievērstos sabiedrisko institūciju potenciālam un darbībai. Par EK palīdzību var vienojoties attiecībā uz valstīm, kurās drošības sektora pārvaldības kvalitāte pasliktinās.

DSR iekļaušana valstu un reģionālajos stratēģijas dokumentos, rīcības plānos un plānošanas instrumentos

- DSR iekļaušana valstu un reģionālajos stratēģijas dokumentos un rīcības plānos, balstoties uz pārvaldības un konfliktu analīzi un konkrēta drošības sektora analīzi. Tādējādi EK būs vieglāk īstenot vienotu pieeju DSR. Vienlaikus jānodrošina elastīgums, lai EK varētu pielāgot savus plānus konkrētiem apstākļiem. Koordinācija starp EK un dalībvalstu divpusējiem valsts stratēģijas dokumentiem var veicināt kopējo EK pasākumu plānošanu šajā jomā.

Saskaņotas plānošanas nodrošināšana

- Saskaņotas plānošanas pieeja visā trīs pīlāru struktūrā, kur to iespējams piemērot, nodrošinās labāku visu ES darbību saskaņotību.
- Vajadzību novērtēšana un novērtēšanas un plānošanas grupu izmantošana, lai veiktu faktu vākšanas misijas var būt noderīga (papildu) EK pasākumu un plašākas ES darbības plānošanā. Jāapsver iespēja rīkot arī kopīgas misijas ar Padomes sekretariātu un / vai dalībvalstīm.

¹⁶

Skat. 4. pielikumu.

ES atbalsta kopējās īstenošanas veicināšana

- Centieni veicināt koordināciju un papildināmību starp ES darbībām, ko īsteno EK, ES KĀDP/EDAP ietvaros, un dalībvalstu divpusējām programmām centrāli un uz vietas.
- Centieni nodrošināt vienotāku Kopienas, dalībvalstu un ES darbību īstenošanu KĀDP/EDAP ietvaros.

Plānošanas un īstenošanas instrumentu izstrāde

- Instrumentu izstrāde visaptverošām DSR analīzēm, kā arī darbības pamatnostādnes DSR īstenošanai, vadoties pēc šīs koncepcijas, var sekmēt vispārējo ES/EK atbalsta novērtēšanu, plānošanu un īstenošanu šajā jomā.

Speciālo zināšanu paplašināšana un ekspertu apkopošana misijām un programmām uz vietas.

- Atbalsts iestāžu sadarbības attīstībai starp attiecīgajām dalībvalstu iestādēm un Komisiju, lai reaģētu uz nepieciešamību iesaistīt daudzus kvalificētus ekspertus īstermiņa, vidēja termiņa un ilgtermiņa pasākumos un nodrošinātu šo ekspertu, ko konkrētu DSR programmu ietvaros paredzēts norīkot darbā uz ārvalstīm, darbības jomu, kvalifikācijas un aprīkojuma saskaņīgumu. Jānosaka atbilstīga kārtība, lai efektīvi mobilizētu cilvēkresursus.

Specifiskas apmācības attīstīšana, lai integrētu DSR

- Lai ES varētu īstenot vienotāku un visaptverošāku pieeju DSR, jāattīsta specifiska apmācība attiecībā uz šo reformu, lai DSR integrētu plānošanā un paplašinātu speciālās zināšanas visās ES un dalībvalstu iestādēs.

DSR noteikšana par prioritāti jaunajos finanšu instrumentos

- Attiecīgos gadījumos atbalsts DSR jāuzskata par prioritāti jauno finanšu instrumentu ietvaros, īstenojot visaptverošu un vienotu pieeju DSR, ieskaitot pirmspievienošānās palīdzības, Eiropas kaimiņattiecību un partnerības, attīstības sadarbības un ekonomiskās sadarbības un stabilitātes instrumentus. Stabilitātes instrumentam varētu būt svarīga loma, nodrošinot ātru un elastīgu atbalstu reformu procesa būtiskajos posmos un papildinot gan ilgtermiņa palīdzības programmas, gan citus īstermiņa instrumentus.

Intensīvāka sadarbība ar starptautiskajiem partneriem,

- Intensīvāka sadarbība ar reģionālajām un daudzpusējām organizācijām, tai skaitā ANO, ESAO, Eiropas Padomi, EDSO un ĀS apmācības jomā, informācijas apmaiņā par paraugpraksi un saskaņotākā DSR atbalsta plānošanā un īstenošanā. Jāstiprina sadarbība arī ar vietējā līmeņa pilsoniskās sabiedrības organizācijām un citiem donoriem nolūkā uzlabot ES atbalsta DSR lietderīgumu.